

izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

požirajoči čas vendar ni bil zmožen uničiti; še dandanes je mogoče videti javno in brez zaprek ono pobratimstvo“. Linde zbira je besede poljske nikdar ne izpušča iz vida „pobratimske poljskemu jeziku slovansčine“, ter jih primerja etimologično z jugoslovanskimi in če imajo isti pomen. Linde je poznal veliko podobnost slovanskih narečij, tak da se mu ni zdelo preveč težko zblížati je toliko, da bi se povsodi razumele; vsaj tudi v Italiji vsaka pokrajina govori drugo narečje, od Dantejevih časov sim pa se je vatvaril eden spisovni jezik. Z zblíženjem slovanskih narečij polajšalo bi se sestavljenje splošnje slovanske slovnice in vseobčnega slovanskega slovarja. Linde pripoznava, da so mu slovanska narečja često razjasnovala poljščino, in svetuje, naj bi Poljaki si pomanjkljivih besed posojevali od drugih slovanskih narečij. „Združevaje povsod poljščino s slovansčino imel sem neprestano na pozoru nekak načrt zedinjenega vseobčnega jezika slovanskega“. Dà poljski jezikoslovec si je domišljal, da bo mogoče zboljšati sčasoma slovanska narečja takó, da nastane iz njih

tednih konec. Čemu bi si toraj v slovenščini zastoj ubijali glavo? Slovenski poduk bi zlasti hudo del profesorju Linhartu, ki slovenščine ni toliko zmožen, da bi zamogel v njej razlagati in učiti naravoslovje. Po nasvetu narodnih profesorjev bi se bilo slovensko podučevanje v tem predmetu v prihodnjem letu lahko pričelo v vseh prvih treh razredih; pa to bi bil hud vdarec za gospoda Linhartu, ki pa pač ne zasluži, da bi ga topli njegovi lastni tovariši in politični prijatelji, ki imajo v deželnem šolskem svetu večino. Zato so sklenili ministertvu nasvetovati, naj se s slovenskim prične samo v prvem razredu. Mi nimamo nič zoper to, da skušajo naši liberalci svojega zvestega privrženca, dokler imajo še kaj govoriti, poplačati in njemu na ljubo zavleči izvršitev ministerskega ukaza; odločno pa moramo oporekati zoper ravnanje liberalnih listov in njihovega lažnjivega dopisuna, ki skuša to, kar se je liberalnim profesorjem na ljubo zgodilo, zvrčati na narodne profesorje, češ, da se je to zgodilo po njihovem nasvetu.

Ravno tako puhel in neresničen, kakor reč sama, je vzrok, s katerim skušajo liberalni listi opravičiti spomenico pripraviškega vodstva in sklep deželnega šolskega sveta. Pravijo namreč, da se je to nasvetovalo zaradi pomanjkanja učnih pripomočkov. Toda to je le prazen izgovor, ki pa tudi priča, da si tega niso izmislili narodni profesorji, ampak da je to eno istih očitanj, ki smo jih od svojih nasprotnikov slišali že sto- in stokrat. Ako bi tudi res bilo, da bi ne imeli učnih knjig, bi to vendar ne mogel biti noben poseben zadržek; saj vemo, da tudi na nemških šolah za marsikateri predmet nismo imeli pripravne naučne knjige, bodi si da je bila zares slaba, ali pa da dotični profesor za njo ni maral; toda pomagali smo si s tem, da smo profesorjeva predavanja pisali in se potem po njih učili, ne da bilo zaradi tega nas, ali profesorja, ali šole konec. Bi li ne mogli tudi pri slovenskem poduku za nekoliko časa enako ravnati, ako bi res pripravnih knjig ne bilo? Izvrstni profesorji se ne bojé pomanjkanja pripravne učne knjige, ker si že sami vedó pomagati; s tem se izgovarjajo samo oni, ki niso zmožni tako podučevati, kakor se od njih zahteva, in ki se od svojih učencev le v tem razločujejo, da par lekcijonov naprej znajo.

Sicer pa je tudi ta izgovor glede našega jezika prazen in neopravičen. Mnogo šolskih knjig že imamo, kar jih pa res še ni, jih bo naša Matica urno izdala, ko se njih potreba pokaže.

Preden sklenemo, naj spregovorimo še nekoliko besed do narodnih g. profesorjev. Radi verujemo, da jih je le skrb za šolsko mladež pripravila k nasvetu, naj se v četrtem razredu letos še ne vpelje slovenski učni jezik. V tem so vse hvale vredni, v tem pa so se jako zmotili, da so po sebi sodili tudi svoje tovariše. Po dosedanjih skušnjah bi bili morali vedeti, da naši nasprotniki pri vsaki še tako nedolžni reči iščejo političnih namenov; ni bilo težko uganiti, da bodo tudi njih nasvet, naj se slovenščina v četrtem razredu pripravnice ne vpelje, po svojem obračali in za svoje politične namene presukali. Zato bi bili ravnali previdnejši, ako bi bili zahtevali strogo izvršitev ministerskega ukaza. Saj bi bili imeli dovolj prilike učencem in učenkam v četrtem letu kolikor mogoče polajšati poduk. Nasprotniki pa bi vsaj ne bili imeli prilike naš jezik psovati in svoje nezmožnosti prikrivati s puhlim izgovorom.

Bismark in naši ustavoverci.

Naši nemško-liberalci, ki tako radi v Prusijo škilijo, in ki so posebno zdaj, odkar v Avstriji nimajo več prve besede, pričakovali pomoči od Prusije, so nekaj bridkega doživeli. Zaradi malenkostnih pretepev v Pragi (saj ni bilo nobenega težko ranjenega) upili so grozno čez nemške meje, da so Nemci v Avstriji v nevarnosti, da se jim huda krivica godi in da si celó življenja niso več svesti. Nekteri nemški listi v „rajhu“ so se jim res na limanice vsedli; ako so pa mislili, da bodo Bismarka pripravili, da se bo zanje potegnil, kakor pod Hohenwartom, so se močno zmotili. Pruska vlada je našej po svojih organih že dala zastopiti, da se nikakor ne misli vtikati v naše notranje zadeve. Pa taka izjava bi utegnila tudi le formalna biti, da se spoštuje neodvisnost naše države; zavolj tega bi se še zmirom lahko po stranskih potih vplivalo na našo notranjo politiko. Da pa Bismark v resnici ne misli, vplivati našim „zatiranim“ ustavovercem na korist, to spoznamo najbolje po tem, kako pišejo njegovi organi, kakor „N. Allg. Ztg.“,

„Post“ in taki časniki. Kakor bi jih s kropom polil, stojé poparjeni naši nemškutarski kričači, odkar so brali članek v „Post“, kateri v roke jemlje Herbsta in njegove liberalne tovarše, ter jim hude levite bere. Časnik pravi, da so liberalci kakor na Nemškem tako tudi v Avstriji pritirali državo do bede in nesreče, in da niso nobene podpore vredni, ker so sami krivi, da se jim je krmilo vzelo.

Da tako obsodbo laglje razumemo, treba je pomniti, da ima Bismark ravno sedaj arditó vojsko z liberalci nemškimi, ko se v Nemčiji pripravljajo stranke na volilni boj, in si Bismark na vso moč prizadeva, da bi liberalce in naprednjake potlačil, ker ga ovirajo pri njegovih gospodarskih preuredbah.

Liberalci in naprednjaki, ki se opirajo v veliki meri na judovski živelj, morajo namreč zavolj te zveze zagovarjati svobodno kupčijo, Bismark pa hoče narobe vpeljati colnino na vse tuje izdelke, ki se uvažajo v Nemčijo. Pri teh svojih namerah nahaja on podporo le pri konservativnih strankah, namreč pri katolikih in pri strogo vernih protestantih. Iz ravno tistega vzroka, ker mož namreč ne trpi nobenega nasprotstva, mrzé se mu tudi liberalci drugih dežel, in ker vé, da so si ti ljudje povsod enaki, zato pa slavni kancelar tudi neče nič slišati o tem, da bi avstrijske nemške liberalce podpiral, kolikor tudi se mu ti ljudje prilikujejo in vsiljujejo. Ko bi v Avstriji liberalci na krmilo prišli, vplivali bi ti tudi nekoliko na Nemčijo, ter bi nemški liberalci v „rajhu“ zopet več poguma dobili. Tega pa Bismark, uče, zato se ne bo za avstrijske prusomane v ogenj podajal, ker bi to le njegovim nameram škodovalo. V Berlinu dobro vedó, da je dunajsko časopisje v judovskih rokah, da je toraj vse navdušeno za tiste gospodarske, judom prikladne gospodarske nazore, ki so Bismarku iz srca zoperne. Judovstvo, ki je v Berlinu že skor ob vso veljavo, ima na Dunaji še veliko moč, ima v časnikih takozvano „javno mnenje“ v svoji oblasti, ter bi znalo vplivati s svojimi nazori tudi na nemško politiko, ko bi kedaj zopet nekdanjo moč v roke dobilo. Iz teh vzrokov ne more si Bismark želeti, da bi neprijatelji njegovih nazorov v Avstriji vnovič pridobili državno oblast, in od tod pride, da Schönererji v Berlinu ne morejo dobiti

eden slovanski jezik.*) Ker mu včasí dosti zamotani pravopis raznih slovanskih narečij ni ugajal, prizadeval si je sestaviti nekako splošno slovansko abecedo vsaj za Slovane, ki pišejo latinico, k temu cilju si je dopisoval z učenjaki češkimi, ruskimi in jugoslovanskimi. Vse te misli in trudi pa so ostali le naklepi, v dejanje poklicati jih ni bilo mogoče — vendar naj bode kakor bode, — Poljaki se zamorejo ponašati, da se je v njih slovstvu porodil prvi primerjajoči slovar slovanski, kateri je služil češkemu Jungmanovemu na vzgled.

Misli Lindejeve o potrebi slovstvene vzajemnosti slovanske niso bile takrat med Poljaki osamele; izrekli so jih tudi drugi poljski pisatelji v polni meri in varšavsko učeno društvo se ni le enkrat izrazilo v takem smislu. Zanimivo branje v tem društvu je imel škof

Vilenski, Ivan Kosakovski (5. grudnia 1803), povrnivši se „z bregov Labe in Donave“ v domačijo. V razpravi Kosakovskega „Rzut aha na literaturę czeską i związek języków słowiańskich“ javlja se ne le živa simpatija k Čehom, marveč tudi izborni nazori o vzajemni zvezi Slovanov, glavno v znanosti. Učeni škof, „Slovan, govoreč pred Slovani o slovanskih rečeh“ izreka globoko spoštovanje in simpatijo k českemu narodu, kateri dasi tudi je zgubil politično samostanost, vendar ni zgubil vneme in ljubezni k vëdam, ter je ohranil rodni jezik v čistosti. Ta narod se s ponosom izpeljuje od Poljakov in njega zgodovina se v mnogem s poljsko veže; od Čehov so sprejeli Poljaki kristjanstvo in prve njih cerkvene pesmi in sedanji „bratski njih jezik se komaj nekoliko razlikuje od našega“; žalibog da sta pozneje oba naroda, katera bi imela vez bratovske ljubezni zmiraj vezati se razšla, dà tudi razprla. Kosakovski govori o českem prevodu Iljade Nejedlega in o česki kroniki Pelcovi, navaja iz obeh knjig izpiske v izvirnim pomenu, iz Pelcila še posebej početek o Slovanih sploh. Na konec svojega branja spodbuja učeno društvo, da bi stopilo v zvezo z učenimi društvi

in da bi na tak način pripomagal k vzajemnemu razjasnovanju slovanskih jezikov; to jim prinese v bodočnosti velik prospeh. Poljski učenjaki imajo stopiti v zvezo s svojimi enorodci, z slovanskimi brati; njihova dela napravijo si pot tudi v ostale slovanske zemlje in nasledki njih raziskovanj postanejo splošno imetje vseh Slovanov. Vse slovanske jezike je moči smatrati za veje enega debla, katere prenešene v različne zemlje in zasajena v razne tla, cvetó in prinašajo sadje. Obilnost enega zamoglo bi služiti vsem in pomanjkljivosti v jednom odškodovali bi se z prebitečnostjo drugega, in Poljaki bi zamogli namesto tujih besed sprejemati slovanske, takó n. pr. šlezijski swiecznik in češki zaklad namesto lihtarz in fundament.

S primerjevalnim preiskovanjem raznih slovanskih jezikov našel bi se konečno k njim ključ ali način, kateri bi olajševal sporazumljenje nekoliko slovanskih jezikov. Linde je ravno kar dokončal podobno delo in v svojem poljskem slovarji predstavil vse slovanske jezike kakor otroke enega očeta in ene matere. Ali tudi v ostalih slovanskih zemljah je mogoče opazovati plemenito vneto in znanstvene pri-

*) Take in podobne misli izrekel je Linde l. 1804 v prospektu slovarja, kakor tudi v govoru k njega I. delu (1807). Pozneje — v listu k Sniadeckemu (1813) — se raduje nade, da „poljščina zadobi prvenstvo in da bo gospodovala v slovščini“. Enake misli porodile so se takrat tudi v Češki o enem vseslovanskem jeziku in pravopisu. (Glej V. zelenega „Život. Jos. Jungmanna“).

tiste pomoči, ki jo tako željno pričakujejo. Zato se pa jokajo naši ustavoverni listi in zmirjajo Bismarka z nazadnjakom, reakcionarjem, trinogom, svojeglavnežem itd.

Mogoče, da se jim kedaj želja po pruski intervenciji izpolni, pa za sedaj nimajo upanja do tega. Za eno upanje so zopet goljufani. Laskajo se iz istih vzrokov tudi ogerski vladi, pa menda tudi čisto brezuspešno.

Politični pregled.

V Ljubljani 15. julija.

Avstrijske dežele.

Taaffe je vendar sprevidel, da s prejšnjim od ustavovercev podedovanem uradniškim aparatom ne more dalje vladati, ker mu taki nemškutarski stranki z dušo in telesom zapisani uradniki pri vsaki priliki le polena pod noge mečejo, ter njegove ukaze neizpolnjene pusté, kjer le morejo, ali pa celo vladi nasproti delajo, ker mislijo, da se tako ne bo dolgo vzdržati zamogla. Tem je bilo treba pokazati, da vlada ni tako slabotna, kakor oni mislijo, in na tej poti odločnosti Taaffeja radi vidimo. Odstranjen je ustavoverni namestnik na Českem, baron **Weber**, pa tudi njegov adlatus, ustavoverni vit. **Grünner**. Ob enem pa pride iz Tirolov vest, da je odstopil dosedajni liberalni deželni glavar **Bossi-Fedrigotti**, in brez dvoma pride zdaj na to mesto kak konservativni tirolski poslanec, kar je tudi opravičeno po ustavnih nazorih, ker je večina deželnega zbora tirolskega konservativna. O tej spremembi se zopet enkrat svobodoljubnost „ustavovercev“ kaže v svoji pravi čudni podobi. Kajti ne samo da Taaffeju nasilstvo očitajo, ker se ravna po ustavnih načelih in konservativnemu zboru daje konservativnega načelnika, ampak oni (n. pr. „Tagespost“) celo konservativni večini tirolskega zbora odrekajo pravico, da bi smela zahtevati deželnega glavarja v svojem smislu, in to iz tega uzroka, ker so „klerikalci“ po mislih „Tagesposte“ sovražniki države (!) in sovražnikom se ne sme nobena dežela izročiti; pravi avstrijski domoljubi se nahajajo po nazorih Leykam-Josefthalovega lista samomed tistimi ustavoverci, ki so bolj Nemci ko Avstrijci in ki vsak dan Bismarka in Moltkeja na pomoč

zadevanja; na severju deluje zaoliko vladar najmočnejših narodov slovanskih. Slovani imajo v znanosti zavzeti prvo mesto.

S podobnimi mislimi vkvarjal se je tudi znameniti pesnik, duhovnik Janez Vronič. V svojih dvojih branjah, katere je imel v učenem društvu Varšavskem (1803 in 1805) „o narodnih pesmih“, prikazuje na važnost ostalih Slovanov za Poljake, predlagaje kot cilj učenemu društvu: da je treba obrniti pozornost na ono mravljišče narodov, naseljenih v deželah slovanskih, govorečih jeden jezik. Vronič se posebno peča z duhovnimi pesmami staropoljskimi, spominjaje se pesmarice češke, kakor tudi z mišljenjem o spisanji zgodovinskih pesnij, katero misel je pričel vresničevati. Baudtke v Pretresanju o jeziku češkem, poljskem in ruskem (l. 1815) priporočuje studije jezika cerkvenoslovanskega, tega najstarejšega nam znane vira slovanske in v svoji slovnici jezika poljskega, sestavljeni po vzoru češke slovnice Dobrovskega, jemlje v pozor tudi ostale slovanske jezike. Baudtke tudi predlaga, naj bi tudi zemljepisna imena v slovanskih zemljah bile slovanske, ne pa tuje, nemške, madjarske in laške.

(Dalje prih.)

kličejo zoper avstrijske Slované in zoper Taaffeja. Po tej čudni logiki bi zamogli tudi mi reči, da so ustavoverci sovražniki države in da se na nje nikjer ne sme ozir jemati, tudi če bi bili v kakem zboru v večini. Kam pridemo potem z ustavno svobodo! Pa našim lažiliberalcem ni bilo nikdar za svobodo, ampak le za oblast in hegemonijo, zdaj pa pridejo njih pravi nazori na dan.

Mi pa hočemo upati, da bo Taaffe po tej poti nevstrašeno naprej korakal, in da bo tudi na Slovenskem, zlasti na Kranjskem uvel iste preuredbe, ki so potrebne v smislu sedanje sisteme, in opravičene, ker jih zahteva ogromna večina prebivalstva v deželi.

Vsi pravični listi z veseljem pozdravljajo prvi pastirski list **celovškega škofa** Petra Funderja, ker tako lepo govori o ravnopravnosti vseh narodov in o njih pravicah do svobodnega razvitka po svoji naravi. Kaj bodo zagrizeni koroški nemcomani na to rekli, ki koroškim Slovincem niti ene ljudske šole v slovenskem jeziku ne privoščijo, ter tako zavirajo svobodni razvitak slovenskega ljudstva na Koroškem? Koroškim Slovincem je res potreba, da se pravični Nemci zanje potegujejo, kajti slovenska inteligencija koroška je tako zaspana in odtujena svojemu poklicu, biti voditeljici naroda, da bi ostalo prosto slovensko ljudstvo brez vsake tolažbe in duševne podpore, ako bi je ne našlo v poštenih nemških škofijah, prej v Valentinu Wiryu, pokrovitelju Mohorjeve družbe, zdaj zopet v Petru Funderju.

V goriški deželni šolski svet so bili od cesarja imenovani: Kanonik dr. Zorn, profesor Marušič, pa realkini vodja dr. Schreiber in gimnazijski vodja Pantke.

Nemci toliko vpijejo zaradi neredov v Pragi. Čisto pa molče o **škandalih v Reichenbergu**, kjer so nemški turnerji in druga druhal vsacega na ulici napadali, kdor je po česki spregovoril. Mnoge Čehje je obvarovala le policija, da niso bili od besne množice potolčeni. Bojda je „Reichenberger Ztg.“ nemško-pemsko ljudstvo v Reichenbergu tako naščuvala. Zakaj pa judovski listi o teh škandalih nič ne poročajo? Ti jim ne služijo v njih namene, ker ne dokazujejo, da je „nemštvo v nevarnosti.“ Zato pa bi morali česki listi toliko bolj vpiti. Še nedavno so na Dunaji enega Čeha v političnem prepiru zaklali. Kako vpitje bi bilo nastalo, če bi bil Nemec!

V Spljetu so zopet lahoni razsajali, drli so v celih trumah po mestu in vpili „evviva Italia! morte ai croati!“ (živila Italija, smrt Hrvatom!) Neredi so bili toliko, da je morala priti vojaška moč nad besne irredentarije. Zpomniti je treba, da so ti Bajamontijevi privrženci, ti dalmatinski irredentariji zvesti zavzniki ustavoverne stranke, in da jih „N. fr. Presse“ pri vsaki priliki brani in zagovarja kot prave avstrijske domoljube, ker so pristali ustavoverne „državne“ stranke. Toraj ta „državna“ stranka vpije na jugu „evviva Italia“, na severu pa „hoch Deutschland!“ Kdaj se bo vendar avstrijska vlada vspela do tiste energije, kdaj bo prišla do spoznanja, da se je treba v južnih deželah naslanjati na zvesto slovansko prebivalstvo, na severu pa na zveste Čehje, ki si ne morejo želeči razpada Avstrije, ker bi prišli potem pod Prusijo?! Lahoni na jugu Avstrijo kar očitno zasramujejo, vendar se jim daje prednost pred zvestimi Slovani! Kakova politika je to?

Iz Zagreba poroča „Agramer Ztg.“, da je dr. Jožef Stadler, profesor fundamentalne dogmatike na tamošnjem vseučilišču, imenovan za nadškofa v Serajevu.

Vnanje države.

Pravijo, da je **turški sultan** zelo razjarjen na **Francoze**, se ve da zaradi Tunisa. Pa pomagati si ne more.

Sicer se pa **Francozom v Afriki** dosti slaba godi. Nikamor ne morejo naprej, ovira jih gotovo vročina in slabe pota; ustaši pa postajajo čedalje bolj predrzni ter se iz Francozov norčujejo. Poraz (zguba) francozke armade imela bi velike in važne posledice. Gotovo bi ljudstvo odvrnilo se od ljudovlade in oklenilo se ktereга bodi princa, ki bi se javne oblasti polastil.

Na Nemske je živahno volilno gibanje. Bismark je posebno hud na fortšritlerje („naprednjake“), in ker so ti v zvezi z judi, zato si je Bismark najel „antisemite“, ki zoper judovstvo agitirajo. Nedavno je zopet dr. Henrici, eden prvih antisemitov govoril pred množico ljudstva zoper jude. Verjetno je, da bodo „naprednjaki“ mnogo sedežev zgubili. Pa tudi judovski liberalizem s svojim „gründerstvom“, svojo svobodno kupčijo in svojim protežiranjem gibljivega kapitala, kakor tudi s svojim zasmeševanjem krščanstva bo dobil hude udarce. To je sreča tudi za Avstrijo, ker naši nemško-liberalci ne bodo več nahajali podpore v nemškem „rajhu“. Tudi moraličnega, duševnega orožja jim bo kmalo zmanjkovati začelo, ker ga ne bodo več dobivali iz zaloge v Berlinu.

Izvirni dopisi.

Iz Celja, 14. julija. Razbrzdanoost. Včasih se posreči sodnijam, da spravijo na dan grozovita hudodelstva. Pred nekterimi leti so se zasačili v celjskem mestu sami o m i k a n i možje, ki so vganjali grdobna dela z nedolžnimi učenkami. Te dni se je zgodilo nekaj enakega. Suplent na tukajšnji gimnaziji, nek dosluženi vojak (rittmeister), nek šivarski mojster — govori se še o drugih — ti so obstali v nebo vpijoča dela, ktera so vganjali z eno 12 letno deklinico. Grozovito! Hudodelstvo se preiskuje še dalje. Kaj bo iz take pohujšane mladine? Kajti malo je upanja, da bi se zapeljani otroci poboljšali; navadno zapeljujejo le še druge nepokvarjene tovarše in tovaršice. Kako se bojo zapeljivci, deloma visoko izobraženi možje, zagovarjali pred Bogom in pred poštenim svetom? Vprašanje: Zamore li sama svetna izobraženost človeka napraviti poštenega? Je li sama učenost zmožna, brzdati človeško nagnjenje, krotiti hudo poželjenje? Facta loquunter; vsakdanja skušnjava nar jasneje odgovarja na taka vprašanja. Toda zaslepljenci tega nikdar verjeli ne bojo, da je treba človeku tudi najbolj učenemu skozi in skozi žive vere in resnične bogaboječnosti, če se hoče obvarovati tako ostudnih del, ktera so žalibog osodopolna za pozne rodove!

Iz Šempasa, 12. julija. (Nemški Schulverein.) Kakor sem pozvedel iz zanesljivega vira, se je bil baje te dni prikradel neki agent nemškega „Schulvereina“ kakor apostel nemštva do našega g. učitelja Bl. Sedevčiča, ter ga prosil, da naj podučuje šolsko mladež v nemščini več ko je mogoče, in mu je ob enem navajal, kam naj se obrne radi honorarja.

Ali naš g. učitelj, vrl narodnjak, se je znal vesti vselej pri takih prilikah, tudi sedaj ni zaostal, spoznal je koj, kakšne limanice tičijo v agentovih (seveda) sladkih besedah.

Obžalujem, da so toliko časa čakali gledé takih poslancev ali apostelnov, in jih že prej niso k nam poslali, kajti tukaj je res nemštvo

v veliki nevarnosti, rečem celo kar naravnost, da z vsimi sredstvi ne bo nič kaj vspeha s takimi misjonarji tukej na Primorskem zlasti tukaj v Šempasu ne.

To naj bo v svarjenje še drugim g. učiteljem in krajnim šolskim svetom, da zaprejo vselej vrata takim apostelnom in se skažejo proti takim z enakim ravnanjem kakor naš g. učitelj, kajti naša šolska mladina je dovolj obložena z učnimi predmeti, ne da bi še nemški „Schulverein“ tukaj pri nas svoj nos v poduk vtikal.

Občan.

Domače novice.

V Ljubljani, 16. julija.

(Solsko leto) bilo je včeraj s slovesno sv. mašo sklenjeno in so učenci dobili svoja spričevala ter se razšli na počitnice. Samo mestne ljudske šole imajo še šolo ter sklenejo še le prihodnjo soboto 23. t. m. Ali bi se ne dalo vravnati, da bi imele vse šole enake počitnice?

(Zrelostne preskušnje na ženski pripravnici) so se včeraj pričele.

(Letno poročilo gimnazije ljubljanske) ima na čelu spis „Anastasiu Götting Schutt“, ki ga je sestavil profesor Zeehe. Učencev je bilo s pričetkom šolskega leta 625 javnih in 3 privatisti. Na koncu leta jih je ostalo 591 in 4. privatisti. Po veri so vsi rimski katoliki, po jeziku pa je bilo Slovencev 453, Nemcev 132, 1 Hrvat, 4 Čehi, 4 Italijani in 1 Anglež. Napredek je bil jako ugoden; prav dobro jih je šolo dovršilo 74, dobro 379, skušajo jih bo iz enega nauka ponavljalo 52, dvojko jih je dobilo 56, trojko 28, neizprašana sta ostala 2. Šolnine prostih je bilo 266, polovico je je plačevalo 26, vso pa 303, skupaj 3355 gld. celo leto pa 7167 gld. Študentov je bilo 121, znesek štipendij pa 9569 gold. 61 kr.

(Deželni odbor kranjski) razglša, da je na tukajšnji sirotnici izpraznjenih nekaj prostorov za dečke in deklice v starosti od 6. do 15. leta. Prošnje za sprejem v sirotnico naj se pošljejo deželnemu odboru do 10. avgusta t. l. in sicer z dežele po c. kr. okrajnih glavarstvih, iz Ljubljane pa po mestnem magistratu. Vsakej prošnji je treba priložiti rojstni in ubožni list, zdravniško spričalo o telesni in duševni sposobnosti prošnjika za sprejem v sirotinski zavod, in tudi šolsko spričalo, ako že kako šolo obiskuje.

(Veselica čitalnična) na čast sv. Cirilu in Metodu, ki je bila najprej odločena za preteklo nedeljo, bo danes zvečer na čitalničnem vrtu. Program ostane, kakor je bil že razglašen. — Veselica v Šiški pa bo jutri popoldne.

(Gimnazijski profesor Adamek), Vestenckova priča pri zadnji njegovi tožbi, je predstavljen za profesorja na državno gimnazijo v Gradcu.

(Novi celovški škof Peter Funder) je izdal pastirski list v nemškem in slovenskem jeziku, in to tak pastirski list, da se ga bodo gotovo tudi slovenski Korošci razveselili. On namreč popolnem priznava pravico Slovencev do ravnopravnosti, ko piše v svojem listu: „Vsem svojim vernikom, duhovnim in neduhovnim, Nemcem in Slovencem, kličem z oltarja: Mir bodi z vami! Da se ta mir ohrani, opominjam vas nujno na stari izrek: suum cuique! (vsakemu svoje!) Vsak narod ima pravico, da se razvija po svoji naravi, da izobrazí svoj jezik in da ponudi mladini priliko, priučiti si tudi drugih jezikov v svojo korist, ne da bi zanemarjal svoj materni jezik, katerega

se v najsrčnejših zadevah najraje poslužuje. Duh Božji se razodeva v vseh jezikih, to pravico zahtevamo vsi za se, in kar zase zahtevamo, ne moremo drugim odrekati“. Že po teh besedah lahko razvidimo, da so Korošci dobili vrlega in pravičnega škofa, in čeravno je Nemec, bo morda ravno kot tak koroškimi Slovincem več koristiti zamogel, ko rojen Slovenec, katerega bi bili koroški Nemci silno zavidali in mu povsod ovire stavliali. Vendar ena tolažba za pozabljene in zapuščene koroške Slovence!

Razne reči.

— **Telegrafična zveza** s turškimi deželami in telegrafno občevanje po mejnarodni telegrafni potezi Kotor-Učinj-Škader z evropsko Turčijo in Črnogoro se je zopet odprlo, vendar pa opraviljstvo ne prevzame nikake odgovornosti za zakasnjene poslanice po tem potu.

— **Imenovanja.** G. Anton Kosi je postal profesor v Celji; Simon Rutar gre iz Kotora za profesorja v Splet, Janez Bizjak v Koper, Janez Hammer v Blak. Karel Nečásek, sin nekdanjega gimnazijskega ravnatelja v Ljubljani, doslej suplent v Taboru, pride za pravega učitelja na Novomeško slovansko višo gimnazijo v Prago.

— **Na graškem vseučilišču** bilo je letos 790 slušateljev, in sicer 480 Nemcev, 58 Slovencev, 51 Srbov 51 Hrvatov, 9 Čehov, 119 Lahov, 9 Madjarov.

— **Iz Bistrice na Notranjskem** se nam piše: Njeno Veličanstvo cesarica, udova Marija Ana je premilostljivo darovala 200 gld. kot donesek zidanju novega zvonika pri podružni cerkvi sv. Jurja v Bistrici. Bog tisučkrat povrni preblagi darovalki velikodušni dar. Upamo, da bo kmalo krasno delo dovršeno. V Pograjah blizu Bistrice prav hudo koze razsajajo, mnogo jih je bolnih, tudi pomrlo jih je že nekaj. Lakoti se je še kužna bolezen pridružila. Bog siromake hudo obiskuje. Vremena imamo ugodne, in letina nam dober pridelek kaže. Z Bogom.

— **Vrtnarska izložba** se bo letos napravila na Dunaji, ter bo trajala od 29. septembra do 3. oktobra. Postavilo se bo na ogled grojzde, sadje, drugi vrtnarski pridelki in vrtnarsko orodje. Celot stvar ima v rokah c. k. vrtnarsko društvo na Dunaji. V to izložbo se bodo prejemali lepi pridelki vseh dežel, ter se bodo za posebno lepe delile svetinje, častni diplomi in darila v zlatih. Kdor hoče kaj izložiti, mora vsaj teden dni pred odpretjem razstave oglasiti se ustmeno ali pismeno v pisarni c. kr. dunajskega vrtnarskega društva (k. k. Gartenbaugesellschaft Wien), in naznati, koliko prostora bodo njegovi pridelki potrebovali.

— **To ča je 7. t. m.** pobila v Bohinji Bistrico pa Bitnje in Gorjuše.

— **Pogumno dekle.** Neka petnajstletna deklica v Pešti, ki je dovršila z dobrim uspehom štirirazredno šolo, prosila je za sprejem v žensko preperandijo, pa ni bila sprejeta, ker ni imela nikogar, da bi bil zanjo prosil, kar je na tem svetu, kakor znano, bolje ko najboljšo spričevalo. Deklica pa poguma ni zgubila, šla je naravnost k cesarju in njega prosila za pomoč. Cesar jo potolaži z besedami: „Legyen nyugodt fiam, segitek rajta“ (pomirite se, moja hčerka, jaz vam bom pomagal). S tem je bila prošnja deklice uslišana.

— **Skupščina za denarno veljavo**

v Parizu pomeni odločno zmago bimetalistov kajti skoraj vsi navzoči zastopniki raznih držav so se izrekli za to, da se mora upeljati dvojna veljava, zlata in sreberna, ne pa samo zlata, kakor jo imajo Nemci in Angleži. Misli se je, da se bodo nemški in angleški zastopniki upirali, pa temu ni bilo tako. Saj je Bismarck že davno prepovedal, srebro izvažati iz Nemčije, toraj mu bo lahko, upeljati dvojno veljavo, čeravno imajo zdaj le zlat denar v Nemčiji. Ker se je pa na Nemškem, na Angležkem in v Ameriki uvedla zlata veljava, bilo se je bati, da bo zlata zmanjkalo. Govorili so pa še mnogi drugi vzroki za to, da se srebro v staro veljavo nazaj postavi. Zdaj je konferenca v Parizu končana, in pričele se bodo obravnave med posameznimi državami, kako bi se dala po vseh državah na enkrat upeljati zlata in sreberna veljava, in taka edinstvo bi bila zelo potrebna, da bi bila cena srebra proti zlatu povsod enaka, da bi se obojni denar povsod jemal, in da bi srebro ne tiščalo preveč iz dežel, kjer nema veljave, v dežele, kjer jo ima. Ker je tudi velika angleška banka pripravljena, založiti se s srebrom, zato je upati, da se bodo ideje bimetalistov (dvorudarjev) brez težave uresničiti zamogle.

— **Požar.** V vasi Hroški na Českem je pogorelo 40 hiš; dva človeka sta v plamenu smrt našla.

Tržne cene v Ljubljani.

Pšenica mernik, 3 gl. 5 kr., rež 1 gl. 90 kr., ječmen 1 gl. 25 kr., ajda 1 gl. 90 kr., proso 1 gl. 65 kr., koruza 1 gl. 60 kr., oves — gl. 90 kr., krompir 100 kilogr. 4 gl. — kr., fižol hektoliter 8 gl. 50 kr., masla kilogr. — gl. 80 kr., mast — gl. 78 kr., špeh frišen — 66 prekajen 72 kr., meso goveje — gl. 56 telečje 48 svinjsko 63 kr., seno 1 gl. 78 kr., slama 1 gl. 78 kr.

Dober kup ure.

Jaz pošiljam ure proti poštnemu povzetju, in če komu ura ni všeč, dam mu denar nazaj, toraj kupovalec ni v nobeni nevarnosti.

1 **cilinder-ura** iz srebrnega nikla z verižico, prej 12 gl., zdaj 5 gl. 25 kr.

1 **anker-ura** iz srebrnega nikla z verižico, prej 10 gl., zdaj 7 gl. 25 kr.

1 **srebrna remontoir Washington-ura** z verižico, prej 30 gl., zdaj 15 gl.

Zlate urice za gospe, prej 40 gl., zdaj 20 gld. z verižico, za na vrat. (3)

Zlate remontoir-ure, prej 100 gl., zdaj 40 gl.

Na pet let dobri stojimo.

Ph. Fromm, urar.

(Uhrenfabrikant, Rothenthurmstrasse, gegenüber der Wollzeile Wien.)

Sveto leto

to je a) molitve pri okiskovanju treh cerkev s trojnimi litanijami; b) Poduk o odpustkih. Jutranja in večerna pobožnost, sv. maša in kratek poduk, kako sv. križev pot moliti in c) sestavek popolnih in nepopolnih lahko zadobljivih odpustkov.

Potem takem je knjižica, spisana po vis. čast. gosp. proštu Jarcu, tudi za poznejše čase prav pripravna in podučljiva.

Velja z ličnim zavitkom 20 kr., vezana pa 35 kr. Kdor jih 50 vkup vzame, dobi jih 5 po vrhu. (7)

Katol. bukvarna.